กระบวนการสร้างกลุ่มกองเชียร์ ภายใต้การสร้างความเป็นท้องถิ่นนิยม ของสโมสรฟุตบอลนครราชสีมา มาสด้า เอฟซี*

THE PROCESS OF SUPPORTER GROUP FORMATION UNDER THE CONSTRUCTION OF LOCALISM IN NAKORN RATCHASIMA MAZDA FC

คมกริช บุญเขียว

Khomkrit Bunkhaio

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Thepsatri Rajabhat University, Thailand

Corresponding author E-mail: khomkrit.b@lawasri.tru.ac.th

วันที่รับบทความ : 23 มิถุนายน 2569; วันแก้ไขบทความ 23 กรกฎาคม 2569; วันตอบรับบทความ : 25 กรกฎาคม 2569

Received 23 June 2026; Revised 23 July 2026; Accepted 25 July 2026

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างกลุ่มกองเชียร์ และกลไกการสร้างเครือข่ายทางสังคมของกลุ่มกองเชียร์สโมสรฟุตบอลท้องถิ่น เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์เนื้อหา และระเบียบวิธีวิจัยทางมานุษยวิทยาสังคมวิทยา ในการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมของกลุ่มกองเชียร์ ประกอบกับการศึกษาเอกสารเพื่อเป็นเครื่องมือในการวิจัยจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 คน ได้แก่ ผู้นำกลุ่มกองเชียร์ และตัวแทนกลุ่มกองเชียร์สโมสรฟุตบอลนครราชสีมา ร่วมกับการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม นำแล้วข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา

* คมกริช บุญเขียว. (2569). กระบวนการสร้างกลุ่มกองเชียร์ ภายใต้การสร้างความเป็นท้องถิ่นนิยมของสโมสรฟุตบอลนครราชสีมา มาสด้า เอฟซี. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 4(5), 561-579.

Khomkrit Bunkhaio. (2026). The Process Of Supporter Group Formation Under The Construction Of Localism In Nakorn Ratchasima Mazda FC. Journal of Interdisciplinary Social Development, 4(5), 561-579.; DOI: https://doi.org/10.

Website: https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/

ผลการศึกษาพบว่า

1) รูปแบบการสร้างกลุ่มกองเชียร์ การเกิดขึ้นของกลุ่มแมวปีศาจวัดบูรพ์ เกิดขึ้นจากการก่อตั้งแบบไม่เป็นทางการ ไม่ได้มีการแบ่งหน้าที่อย่างเป็นทางการ แต่จะให้ช่วยกันรับผิดชอบงาน

2) การสร้างความเป็นท้องถิ่น กลุ่มแมวปีศาจ วัดบูรพ์ ได้ใช้กิจกรรมที่เกี่ยวกับฟุตบอลเพื่อแสดงความเป็นพวกเดียวกัน รวมทั้งการสร้างความเป็น “ทีมจากโคราช” ผ่านชุดแข่งขันและการใช้สีประจำสโมสรที่เป็นสีส้ม และเพลงเชียร์ของสโมสรคือ เพลง นครราชสีมา เอฟซี

คำสำคัญ: ท้องถิ่นนิยม, สโมสรฟุตบอลท้องถิ่น, สโมสรนครราชสีมา มาสด้า เอฟซี

Abstract

This study examines the structure of supporter groups and the mechanisms of social network formation among supporters of a local football club. This qualitative research employed content analysis and socio-anthropological research methods to investigate the social phenomena surrounding football supporter groups. Data were collected through documentary research and in-depth information obtained from key informants, including supporter group leaders and representatives of Nakhon Ratchasima Mazda FC supporter groups, along with non-participant observation. The collected data were analyzed using thematic analysis.

The findings revealed that:

1) the formation of supporter groups originated from the Maew Phee Sad Wat Bun group, emerged through an informal establishment without clearly defined official roles. However, they shared responsibilities collectively among members, and

2) in terms of the construction of local identity, the Maew Phee Sad Wat Bun group utilized football-related activities to express a sense of belonging and solidarity. They also reinforced the image of being a “team from Korat” through

team uniforms, the club's signature orange color, and the club's official chant, Nakhon Ratchasima FC.

Keywords: Localism, Supporter Group Formation, Nakhon Ratchasima Mazda FC

บทนำ

ฟุตบอลไทยลีก เป็นรูปแบบการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพในประเทศไทยที่เริ่มต้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 เริ่มต้นมีทีมเข้าร่วมการแข่งขัน 14 ทีม 1 ดิวิชั่น ปัจจุบันการแข่งขันฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 4 ดิวิชั่น ประกอบด้วย ไฮลักซ์ รีโว ไทยลีก (T1), เมืองไทยลีก (T2), ไทยลีก 3 (T3) และ ไทยแลนด์เซมิโปรลีก (T4) ปัจจุบันมีทีมที่เข้าร่วมการแข่งขันทั้ง 4 ดิวิชั่นจำนวน 41 ทีม (ไทยลีก, 2567) การแข่งขันฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทยนั้นเริ่มแรกจะเป็นทีมที่อยู่ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ต่อมาเมื่อมีทีมจากต่างจังหวัดเข้าร่วมการแข่งขันมากขึ้น จนทำให้เกิดกลุ่มกองเชียร์ทีมจากท้องถิ่นในรูปแบบของทีมที่เป็นตัวแทนจังหวัดของตน

กิจกรรมการเชียร์ฟุตบอลที่เกิดขึ้นสามารถทำให้คนในชุมชนหลากหลายกลุ่มเข้ามาร่วมกิจกรรมเชียร์ ทั้งกลุ่มกองเชียร์ขาประจำ กลุ่มกองเชียร์ขาจร กลุ่มครอบครัว กลุ่มคนทำงาน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มนักเรียนนักศึกษา กลุ่มเด็กเยาวชน เป็นต้น กิจกรรมนี้สามารถทำให้คนในชุมชนเข้าร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นกลุ่มที่มีการรวมตัวกันอย่างสม่ำเสมอ เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการพัฒนาและสร้างเครือข่ายทางสังคม โดยหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสามารถส่งเสริมให้กลุ่มเหล่านี้เป็นเครือข่ายในการพัฒนาชุมชน ในแง่ของการส่งเสริมความสามัคคีของชุมชน หรือการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่างๆ ในชุมชน ทั้งนี้อาจจะมีการพัฒนาให้เป็นองค์กรอย่างเป็นทางการ เพื่อเป็นกลไกหรือเครื่องมือในการพัฒนาท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่ง

แนวทางการสร้างกลุ่มกองเชียร์กีฬาสามารถสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในสังคม ช่วยสร้างความสมานสามัคคีขึ้น รวมทั้งเป็นการสร้างเครือข่ายทางสังคมที่มีกลุ่มคนหลากหลาย สามารถนำไปเป็นพลังในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน (สุธีรา คณะธรรม, 2566) ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา กระบวนการสร้างความเข้มแข็งของท้องถิ่น ผ่านกิจกรรมการเชียร์กีฬาฟุตบอลสโมสรท้องถิ่น และเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เพื่อศึกษาโครงสร้างกลุ่มกองเชียร์ รูปแบบการสร้างกลุ่มกองเชียร์ การสร้างความเป็นท้องถิ่น การ

สร้างเครือข่ายทางสังคมของกลุ่มกองเชียร์สโมสรฟุตบอลท้องถิ่น และความเข้มแข็งของกลุ่มกองเชียร์สโมสรฟุตบอลท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การเป็นข้อมูลพื้นฐาน ที่เป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น และพัฒนาสโมสรฟุตบอลในประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาโครงสร้างกลุ่มกองเชียร์ และกลไกการสร้างเครือข่ายทางสังคมของกลุ่มกองเชียร์สโมสรฟุตบอลท้องถิ่นนครราชสีมา มาสด้า เอฟซี

การทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษากระบวนการสร้างกลุ่มกองเชียร์ ภายใต้การสร้างความเป็นท้องถิ่นนิยมของสโมสรฟุตบอลนครราชสีมา มาสด้า เอฟซีผู้วิจัยได้มีการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

1) เครือข่ายสังคมและการรวมกลุ่มทางสังคม

เครือข่ายสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์ในระดับบุคคลและกลุ่มที่ครอบคลุมพฤติกรรมต่างๆ เช่น การสื่อสาร ความร่วมมือ การพึ่งพาอาศัย และการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งมีความสลับซับซ้อนทั้งในด้านการช่วยเหลือและคู่ขนานไปกับการแข่งขันหรือความขัดแย้ง ดังนี้ องค์ประกอบของความสัมพันธ์ในเครือข่าย

ด้านวัฒนธรรม เกิดจากการมีแบบแผนการปฏิบัติ ความเชื่อ และค่านิยมเดียวกัน ทำให้เกิดความไว้วางใจในการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ร่วมกัน

เชิงอำนาจ ในสังคมไทยมักเป็นความสัมพันธ์แบบผู้ใหญ่ผู้น้อยหรือระบบอุปถัมภ์ ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์และจัดระเบียบสังคม

กระบวนการเรียนรู้ เป็นฐานสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมสมัยใหม่ โดยใช้ความรู้และปัญญาเพื่อสร้างมิตรภาพและความเป็นหุ้นส่วนสู่ความสำเร็จ

รูปแบบการเกิดเครือข่าย (สมพันธ์ เตชะอธิก, 2537) แบ่งเป็น 2 รูปแบบหลัก คือ เครือข่ายที่จัดตั้งขึ้น โดยผู้นำหรือองค์กรภายนอก และ เครือข่ายที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติจากสายใยความเป็นเครือญาติ ความเชื่อ หรือวัฒนธรรมประเพณีร่วมกัน

เครือข่ายในบริบทสมัยใหม่ (เสรี พงศ์พิศ, 2551) เน้นการรวมกลุ่มโดยสมัครใจของบุคคลหรือองค์กรที่มีความเป็นอิสระต่อกัน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมักใช้พลังของเครือข่ายการสื่อสารและเทคโนโลยี (เช่น อินเทอร์เน็ต หรือชุมชนเสมือนจริง) เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาและสร้างประชาสังคม

2) ท้องถิ่นนิยม

ท้องถิ่นนิยม ถูกนิยามว่าเป็นประดิษฐกรรมทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในหลายมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม (พัฒนา กิติอาสา, 2546) โดยมีสาระสำคัญที่ครอบคลุมถึงเรื่องเล่า อัตลักษณ์ สิทธิ และการต่อรอง ดังนี้

แนวคิดการต้านกระแสโลกาภิวัตน์ (รุ้งนภา ยรรยงเกษมสุข, 2559) ท้องถิ่นนิยมให้ความสำคัญกับมนุษย์และสิทธิในการดำรงชีวิต โดยเน้นความผูกพันของบุคคลกับภูมิลำเนาธรรมชาติ และชุมชนที่มีวัฒนธรรมค่านิยมเฉพาะตัว ซึ่งเป็นรากเหง้าที่บ่งบอกตัวตน

แนวคิด Hyper-localism (Rocca, M.) เป็นโมเดลที่เติบโตขึ้นจากวิกฤตการณ์ต่าง ๆ เช่น การระบาดของโควิด-19 และภาวะฉุกเฉินด้านภูมิอากาศ ซึ่งเป็นตัวเร่งให้ผู้บริโภคและแบรนด์หันมาให้ความสำคัญกับคุณค่าในระดับท้องถิ่นมากกว่าระดับโลก เน้นความพอเพียง การจำกัดการใช้ทรัพยากร และการเข้าถึงชุมชน พยายามลดการพึ่งพาระบบอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และห่วงโซ่อุปทานโลก โดยหันมาสร้างเครื่องมือการผลิตที่ทำงานได้ด้วยตัวเองในระดับท้องถิ่นและมีเทคโนโลยีดิจิทัลระดับท้องถิ่น เพื่อให้ผู้นำชุมชนสามารถแบ่งปันข้อมูลและจัดกิจกรรมภายในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภิญญพันธุ์ พจนะลาวัณย์ (2561) ได้ศึกษาประวัติศาสตร์ฟุตบอลในสังคมไทย พบว่าการสร้างทีมฟตบอลในต่างจังหวัดเกิดขึ้นภายใต้ระบบอุปถัมภ์ จากนักการเมืองท้องถิ่นหรือนายทุนระดับจังหวัด โดยใช้ประโยชน์จากนโยบายที่เสริมสร้างความเข้มแข็งจากภาครัฐจึงเกิดเป็นจังหวัดนิยม และการศึกษาของ ชาลินี สนพลาย (2561) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของฟุตบอลกับการเมืองระดับชาติและท้องถิ่น พบว่า สโมสรฟุตบอลทำให้คนในชุมชนได้มาพบกัน สร้างความสัมพันธ์ร่วมกัน มีบทบาทเป็นเหมือนกาวที่เชื่อมคนในชุมชนเข้าไว้ด้วยกัน และการศึกษาของ เตชภณ ทองเติม (2568) ที่ศึกษากีฬาในการพัฒนาศักยภาพและเป็นเครื่องมือเชิงระบบเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนอย่างรอบด้าน พบว่า กีฬาได้ขยายบทบาทจากการพัฒนาศักยภาพนักกีฬาไปสู่การเสริมสร้างสุขภาวะทั้ง ด้านร่างกายและจิตใจ การสร้างทุนทาง

สังคมและวัฒนธรรม การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านกิจกรรมทางกาย และปุณรัตน์ พิพิธกุล และคณะ (2563) ที่ศึกษาแฟนคลับฟุตบอลสโมสรฟุตบอลอุดรธานี เอฟซี พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับพบว่าบุคคลที่เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรอุดรธานีเอฟซีมีภูมิหลังของความชื่นชอบกีฬาฟุตบอลเป็นสำคัญ แต่จะมีความแตกต่างในประเด็นของช่วงเวลาลักษณะความสนใจของการติดตามฟุตบอลไทยฟุตบอลต่างประเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบนฐานวัฒนธรรมกองเชียร์ ของสโมสรฟุตบอลท้องถิ่น เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและระเบียบวิธีวิจัยทางมานุษยวิทยาสังคมวิทยา ในการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมของกลุ่มกองเชียร์ ประกอบกับการศึกษาเอกสาร เรียนรู้และติดตามสังเกต เพื่อทำความเข้าใจและอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังต่อไปนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ที่สามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่การวิจัยมากที่สุด ซึ่งกลุ่มบุคคลที่ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) ที่ผู้วิจัยเลือกนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลไว้ดังนี้

1) ผู้นำกลุ่มกองเชียร์ “กลุ่มแมวปีศาจวัดบูรพ์” สโมสรฟุตบอลนครราชสีมา มาสด้า เอฟซี จำนวน 8 คน ผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติไว้ ดังนี้ (1) เป็นผู้นำกลุ่มกองเชียร์ที่อยู่ในท้องถิ่นของสโมสร (2) เป็นผู้นำกลุ่มกองเชียร์ที่มีกิจกรรมการเชียร์สโมสรท้องถิ่นไม่น้อยกว่า 3 ปี (3) เป็นกลุ่มกองเชียร์ที่มีสมาชิกทั้งเพศชาย หญิงและมีหลายช่วงอายุ และ (4) สนใจในการร่วมการทำการวิจัยในครั้งนี้

2) ตัวแทนกลุ่มกองเชียร์สโมสรฟุตบอลนครราชสีมา มาสด้า เอฟซี รวมจำนวน 10 คน จาก ใช้การเลือกแบบเจาะจง โดยมีการกำหนดคุณสมบัติไว้ดังนี้ (1) เป็นตัวแทนกลุ่มกองเชียร์ที่อยู่ในท้องถิ่นของสโมสร (2) เป็นตัวแทนกลุ่มกองเชียร์ที่มีกิจกรรมการเชียร์สโมสรท้องถิ่นไม่น้อยกว่า 3 ปี (3) เป็นตัวแทนกลุ่มกองเชียร์ที่มีสมาชิกทั้งเพศชาย หญิงและมีหลายช่วงอายุ และ (4) มีความสนใจในการร่วมการทำการวิจัยในครั้งนี้

เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลภาคสนามรวมเวลาประมาณ 6 เดือน ซึ่งเป็นช่วงก่อนเปิดฤดูกาลแข่งขัน จนถึงการปิดฤดูกาลแข่งขันของฟุตบอลไทยลีก ซึ่งประกอบด้วยการสัมภาษณ์ผู้นำกองเชียร์ การชมการแข่งขันฟุตบอล การร่วมกิจกรรมของกลุ่มกองเชียร์และสโมสร และการจัดประชุมกลุ่มเฉพาะ 1) ข้อมูลเอกสาร (Document Research) โดยมีการรวบรวมข้อมูลเอกสารของสโมสรท้องถิ่น งานวิจัย บทความที่เกี่ยวข้อง เอกสารข้อมูลจากสื่อสิ่งพิมพ์ เอกสารจากอินเตอร์เน็ตและวารสารกีฬาที่เกี่ยวข้อง 2) การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ โดยมีการกำหนดโครงสร้างคำถามไว้ล่วงหน้า และให้อิสระในการพูดคุยอย่างเต็มที่ เพื่อค้นหาข้อมูลรายละเอียดในประเด็นต่างๆที่ต้องการ และ 3) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นของกลุ่มกองเชียร์และของสโมสรท้องถิ่น เช่น กิจกรรมการแข่งขันทางการเป็นทีมเหย้าและการเป็นทีมเยือน หรือกิจกรรมอื่นที่เกิดขึ้นในวันที่ไม่ใช่การแข่งขัน

การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดระเบียบข้อมูล โดยผู้วิจัยได้จัดระเบียบข้อมูลตามหมวดหมู่ ตั้งแต่เรื่องข้อมูลของสโมสร การก่อตั้งกลุ่มกองเชียร์ ข้อมูลที่ได้จาการสัมภาษณ์ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลมาใช้ได้อย่างเป็นระบบ

การตรวจสอบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

1) ตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล โดยการตรวจสอบแหล่งของข้อมูล แหล่งที่มาเพื่อใช้พิจารณาการตรวจสอบ ได้แก่ ระยะเวลา สถานที่ และบุคคล ที่มีความแตกต่างกัน ต้องได้ข้อมูลที่ตรงกัน โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามหลายครั้งในเวลาที่แตกต่างกัน และตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล โดยการใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธีในเรื่องเดียวกันซึ่งใช้วิธีการแต่งต่างกัน ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก การศึกษาเอกสาร

2) การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลจากการรวบรวมด้วยวิธีการต่างๆ แล้ว จึงมีการนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และการจำแนกประเภท รวมทั้งตรวจสอบข้อมูลครบตรงตามวัตถุประสงค์จึงเขียนเป็นรายงานการวิจัย

ผลการวิจัย

1) รูปแบบการสร้างกลุ่มกองเชียร์

การเกิดขึ้นของกลุ่มแมวปีศาจวัดบูรพ์ เกิดขึ้นจากการก่อตั้งแบบไม่เป็นทางการ โดยมีกลุ่มผู้นำประกอบด้วย พี่โอ๋ พี่จอหน์ พี่บาส ซึ่งอาศัยอยู่ในบริเวณวัดบูรพ์ได้ไปชมการแข่งขันฟุตบอลลีกภายในและร่วมเชียร์สโมสรนครราชสีมา มาสด้า เอฟซีที่ได้ร่วมการแข่งขัน ตั้งแต่เริ่มเป็นสโมสรนครราชสีมาสตริงเรย์ ในระดับดิวิชั่น 2 จนกระทั่งสโมสรชนะเลิศในระดับ ดิวิชั่น 1 และได้เลื่อนชั้นขึ้นมาแข่งขันในระดับไทยลีกจนกระทั่งเปลี่ยนชื่อมาเป็นนครราชสีมา มาสด้า เอฟซีในปัจจุบัน จุดเริ่มต้นการเชียร์มีเพียงกลุ่มเพื่อนใกล้ชิดเท่านั้นที่ร่วมเดินทางมาเชียร์ แต่เมื่อสโมสรมีการพัฒนาโครงสร้างให้ดีขึ้น ประกอบกับการตื่นตัวของคนในจังหวัดที่ต้องการพัฒนากีฬาฟุตบอลภายในจังหวัดจึงทำให้เกิดการรวมตัวของกลุ่มเพื่อน ญาติมิตรที่อาศัยอยู่ในบริเวณวัดบูรพ์ ตั้งเป็นกลุ่ม“กลุ่มแมวปีศาจวัดบูรพ์” และกลายเป็นกองเชียร์กลุ่มหนึ่งของสโมสร ปัจจุบันมีสมาชิกกลุ่มประมาณ 50 คน

การแบ่งหน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่มแมวปีศาจ วัดบูรพ์ นั้นทางกลุ่มไม่ได้มีการแบ่งหน้าที่อย่างเป็นทางการ แต่จะให้ช่วยกันรับผิดชอบงาน เช่น นอกจากจะเป็นผู้นำกลุ่มแล้วพี่โอ๋ยังที่ทำหน้าที่ประสานงานสมาชิกกลุ่มอีกหน้าที่หนึ่ง ทางด้านผู้ที่ทำหน้าที่ประสานงานสำหรับการทำกิจกรรมภายในกลุ่มเป็นของพี่จอหน์ ส่วนพี่บาสจะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ประสานงานเรื่องรถสำหรับการนำสมาชิกกลุ่มไปชมการแข่งขัน โดยส่วนใหญ่จะใช้รถยนต์กระบะของตนเองและของสมาชิกในกลุ่มในการนำสมาชิกไปแต่ชมการแข่งขัน จะใช้รถประมาณ 4-5 คัน ในการนำสมาชิกไปชมการแข่งขันแต่ละครั้ง

2) การสร้างความเป็นท้องถิ่น

กลุ่มแมวปีศาจ วัดบูรพ์ ได้ใช้กิจกรรมที่เกี่ยวกับฟุตบอลเพื่อแสดงความเป็นพวกเดียวกัน รวมทั้งการสร้างความเป็น “ทีมจากโคราช” เหมือนกับสโมสรของจังหวัดอื่นในการแข่งขันฟุตบอลลีกภายในของประเทศไทย จุดเริ่มต้นมาจากความชื่นชอบสโมสรซึ่งเป็นตัวแทนของจังหวัด จนได้เข้ามาร่วมอุดมการณ์เชียร์และร่วมเป็นกองเชียร์ขาประจำของสโมสร วิธีการสร้างความเป็นท้องถิ่นนิยม (Localism) ที่เกิดขึ้นนั้น ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มกองเชียร์จะใช้การสร้างชื่อตัวแทน 2 ชื่อที่สามารถสื่อความหมายให้คนในท้องถิ่นและคนภายนอกเข้าใจ ได้ง่าย คือ โคราช และ สวาทแคท ผู้วิจัยสังเกตได้ว่ามีการใช้สองชื่อนี้ เรียกแทนชื่อสโมสร เพื่อสร้างความ

เป็นกันเอง และแสดงความเป็นท้องถิ่น ได้ดีกว่าชื่อสโมสรนครราชสีมา มาสด้า เอฟซี ซึ่งเป็นชื่ออย่างเป็นทางการของสโมสร

นอกจากการเรียกชื่อสโมสรจากนครราชสีมา มาสด้า เอฟซี มาเป็นชื่อ โคราช และ สวาทแคท แล้วการเปลี่ยนรูปตราสัญลักษณ์ของสโมสรจาก รถถังสตริงเรย์ มาเป็นแมวสีสวาท ซึ่งเป็นแมวพื้นเมืองของจังหวัดนครราชสีมา ก็เป็นวิธีการสร้างอัตลักษณ์ความเป็นท้องถิ่นใน เกิดขึ้นอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งการเปลี่ยนตราสโมสรให้เป็นแมวพื้นเมืองทำให้คนในจังหวัดรู้สึกถึงความเป็นท้องถิ่น เพราะแมวสีสวาทบางครั้งจะเรียกว่าแมวโคราช เป็นแมวที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนในประเทศ การใช้ตราสัญลักษณ์เป็นแมวสีสวาทสามารถบ่งบอกความเป็นท้องถิ่นได้อย่างดี

บรรยากาศก่อนการแข่งขันนัดเหย้าของสโมสรนครราชสีมา มาสด้า เอฟซี ณ สนาม เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา ถือเป็นกระบวนการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มกองเชียร์ที่เด่นชัด เนื่องจากสนามมีพื้นที่กว้างขวาง กองเชียร์ที่เดินทางมาจากต่างอำเภอ ซึ่งส่วนใหญ่นิยมใช้รถกระบะเป็นพาหนะ มักจะเดินทางมาถึงก่อนการแข่งขันราว 1-2 ชั่วโมง พวกเขาจะจับจองพื้นที่รอบสนามเพื่อปูเสื่อเป็นที่นั่งพักผ่อนและตั้งวงรับประทานอาหารร่วมกัน เมนูที่นำมามักเป็นอาหารที่รับประทานง่าย เช่น ข้าวเหนียวไก่ทอด, หมูทอด, ส้มตำ และลูกชิ้นปิ้ง สร้างบรรยากาศที่อบอุ่นเหมือนการมาปิกนิก ขณะที่เด็ก ๆ วิ่งเล่นกันอย่างสนุกสนาน กลุ่มผู้ใหญ่ก็จะนั่งพูดคุยสังสรรค์พร้อมจิบเบียร์เย็น ๆ เพื่อรอเวลาเข้าสู่สนาม ภาพการทักทายอย่างเป็นมิตรระหว่างแฟนบอลกลุ่มต่าง ๆ คือสิ่งที่พบเห็นได้เสมอ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ล้วนสะท้อนถึงวัฒนธรรมการเชียร์อันแน่นแฟ้น และตอกย้ำความเป็น “พวกเดียวกัน” ของแฟนคลับสวาทแคทได้อย่างแท้จริง

นอกเหนือจากการแสดงความเป็นมิตรเพื่อสร้างความเป็นกลุ่มก้อนแล้ว กองเชียร์ของสโมสรนครราชสีมา มาสด้า เอฟซี ยังแสดงออกถึงเอกลักษณ์ผ่านสัญลักษณ์ต่าง ๆ เช่น ชุดแข่งขัน สีประจำสโมสร และบทเพลงเชียร์ เอกลักษณ์ที่โดดเด่นที่สุดคือ “สีส้ม” ซึ่งเป็นสีหลักของสโมสร โดยสภาพแวดล้อมในสนามเหย้าจะถูกตกแต่งเน้นด้วยสีส้มเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นป้ายประชาสัมพันธ์หรือเก้าอี้บนอัฒจันทร์ ในวันแข่งขันนัดเหย้า กองเชียร์ส่วนใหญ่จึงนิยมสวมใส่เสื้อแข่งขันสีส้มเพื่อสร้างบรรยากาศที่เป็นหนึ่งเดียวกัน นอกจากนี้ แฟนบอลหลายคนยังมีผ้าพันคอสีส้มที่มีสัญลักษณ์และข้อความของสโมสรเป็นอีกหนึ่งอุปกรณ์สำคัญในการเชียร์ และการใช้เพลงเชียร์ประจำสโมสร โดยสโมสรจะมีเพลงประจำสโมสรได้แก่ เพลงนครราชสีมา เอฟซี ที่สื่อถึงความเป็นท้องถิ่นของสโมสร

ภาพที่ 1 สมาชิกกลุ่มแมวปีศาจวัดบูรพ์รอเข้าชมการแข่งขันของสโมสร

3) กลไกทางการสร้างเครือข่ายทางสังคมของกองเชียร์นครราชสีมา มาสด้า เอฟซี

การสร้างเครือข่ายทางสังคมของกองเชียร์กลุ่มแมวปีศาจ วัดบูรพ์ ของสโมสรฟุตบอลนครราชสีมา มาสด้า เอฟซี เกิดจากการใช้กิจกรรมเป็นสิ่งเชื่อมโยงระหว่างสมาชิกในกลุ่ม สามารถอธิบายได้ดังนี้

3.1) กิจกรรมที่เกิดขึ้นในวันแข่งขัน ในวันที่มีการแข่งขันฟุตบอลในบ้านของสโมสรฟุตบอลนครราชสีมา มาสด้า เอฟซี กองเชียร์กลุ่มต่าง ๆ จะมีการนัดหมายเพื่อเข้ามาชมและเชียร์นักฟุตบอลที่สนามแข่งขันกิจกรรมที่สร้างเครือข่ายทางสังคมของกองเชียร์กลุ่มแมวปีศาจ วัดบูรพ์ จะสามารถพบเห็นได้ 3 ช่วงเวลา ได้แก่

3.2) ก่อนเกมการแข่งขัน สำหรับกลุ่มเชียร์ “แมวปีศาจ วัดบูรพ์” การนัดรวมตัวจะเริ่มต้นขึ้นประมาณ 1 ชั่วโมงก่อนเกมการแข่งขัน โดยมี “พี่โอ๋” ซึ่งเป็นผู้นำกลุ่ม เป็นผู้ประสานงานกับสมาชิก เมื่อเดินทางมาถึงสนาม สมาชิกจะนำรถยนต์มาจอดเรียงต่อกันบริเวณประตูทางเข้าทิศเหนือ เพื่อเป็นสัญลักษณ์และจุดนัดพบของกลุ่ม จากนั้นจะเริ่มปูเสื่อจับจองพื้นที่เพื่อเป็นที่นั่งพักผ่อนและรับประทานอาหารว่างร่วมกัน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเมนูง่าย ๆ อย่าง ข้าวเหนียวไก่ทอด หมูทอด ส้มตำ และลูกชิ้นปิ้ง ขณะที่กลุ่มผู้ใหญ่บางส่วนอาจมีการดื่มเบียร์สังสรรค์ระหว่างรอสมาชิกคนอื่น ๆ เมื่อสมาชิกมาพร้อมหน้ากันแล้ว จึงรวบรวมเงินเพื่อซื้อบัตรเข้าชมการแข่งขัน โดยปกติกลุ่มจะจับจองที่นั่งประจำบนอัฒจันทร์ฝั่งตะวันตก โซน E

3.3) บรรยากาศในสนามและช่วงพักครึ่ง พิธีการก่อนเริ่มเกม เมื่อพิธีกรสนามประกาศรายชื่อนักฟุตบอลของสโมสรนครราชสีมา มาสด้า เอฟซี กลุ่ม “แมวปีศาจ วัดบูรพ์”

จะส่งเสียงเชียร์ให้กำลังใจอย่างเต็มที่ และให้เกียรตินักกีฬาทีมเยือนด้วยการปรบมือต้อนรับ จากนั้นทุกคนในสนามจะยืนตรงเพื่อร่วมร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี ก่อนที่การแข่งขันจะเริ่มต้นขึ้นอย่างเป็นทางการ

3.4) การเชียร์ระหว่างการแข่งขัน บรรยากาศในสนามแข่งขันของสโมสรนครราชสีมาฯ ขึ้นชื่อว่าคึกคักและเปี่ยมด้วยพลังเสมอมา โดยเคยสร้างสถิติผู้ชมสูงสุดของลีกที่จำนวน 34,659 คน (ในเกมพบกับ บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2558) และในปัจจุบันก็ยังคงมีค่าเฉลี่ยผู้ชมในบ้านต่อนัดสูงกว่า 5,000 คนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งกลุ่ม "แมวปีศาจวัดบูรพ์" มีส่วนสำคัญในการสร้างสีสันเหล่านี้ ตลอดการแข่งขันพวกเขาจะส่งเสียงเชียร์อย่างต่อเนื่อง เช่น ตะโกนกดดันผู้ตัดสินเมื่อมีการปะทะกันในสนาม หรือส่งเสียงโห่เพื่อทำลายสมาธิของผู้เล่นทีมตรงข้ามในจังหวะเตะมุม ทุกคนในกลุ่มจะมีส่วนร่วมกับทุกจังหวะของเกม ทั้งการร้องเพลงเชียร์ การตะโกนเรียกชื่อนักเตะ การเล่นเวฟ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเฉลิมฉลองอย่างสุดเหวี่ยงเมื่อทีมสามารถทำประตูได้

3.5) ช่วงพักครึ่งเวลา เมื่อถึงช่วงพักครึ่ง กองเชียร์จะหยุดพักจากการส่งเสียงเชียร์ สมาชิกบางคนจะไปเข้าห้องน้ำ ดื่มน้ำ หรือหาซื้อของว่าง ขณะที่คนที่ยังอยู่บนอัฒจันทร์จะจับกลุ่มพูดคุยวิเคราะห์เกมในครึ่งแรก ทั้งฟอร์มการเล่นของนักเตะแต่ละคนและโอกาสการทำประตูต่าง ๆ ก่อนจะกลับมาส่งเสียงเชียร์อีกครั้งในครึ่งหลังจนกระทั่งจบการแข่งขัน

3.6) กิจกรรมหลังสิ้นเสียงนกหวีด เมื่อการแข่งขันสิ้นสุดลง นักฟุตบอลทั้งสองทีมจะจับมือแสดงความมีน้ำใจนักกีฬา และเดินมาขอบคุณแฟนบอลรอบสนาม ซึ่งกลุ่ม “แมวปีศาจวัดบูรพ์” จะโบกมือและส่งเสียงให้กำลังใจตอบกลับ เนื่องจากสนามมีลู่วิ่งคั่นกลาง ทำให้อัฒจันทร์อยู่ห่างจากพื้นสนามพอสมควร แต่ก็จะมีกลุ่มเด็ก ๆ วิ่งลงไปเกาะขอบสนามเพื่อรอถ่ายรูปและใกล้ชิดกับนักเตะ บางครั้งเด็ก ๆ จะตะโกนขอเสื้อแข่งจากนักฟุตบอล ซึ่งนักเตะบางคนก็จะถอดเสื้อโยนขึ้นมาให้บนอัฒจันทร์เพื่อเป็นของที่ระลึกแก่แฟนบอล

3.7) การเดินทางกลับ หลังจากนักเตะเดินเข้าห้องพักแล้ว กลุ่ม “แมวปีศาจ วัดบูรพ์” จะยังคงใช้เวลาในสนามอีกประมาณ 30 นาที เพื่อเก็บภาพบรรยากาศและถ่ายรูปร่วมกันเป็นที่ระลึก จากนั้นจึงทยอยเดินทางไปยังลานจอดรถ ซึ่งระหว่างทางบทสนทนาเกี่ยวกับเกมการแข่งขันในวันนี้ยังคงดำเนินไปอย่างออกรส จนกระทั่งถึงบริเวณที่จอดรถจึงกล่าวทักทายอำลากันและแยกย้ายเดินทางกลับบ้าน

ภาพที่ 2 บรรยากาศการเชียร์ของกองเชียร์กลุ่มแมวปีศาจวัดบูรพ์

3.8) กิจกรรมในวันที่ไม่มีการแข่งขัน การสร้างเครือข่ายของกองเชียร์กลุ่มแมวปีศาจวัดบูรพ์ ในวันที่ไม่มีการแข่งขันกลุ่มกองเชียร์มีกิจกรรมที่ได้ทำร่วมกันเพื่อสร้างเครือข่ายทางสังคมของกลุ่มดังต่อไปนี้

กิจกรรมระหว่างสโมสรกับกลุ่มกองเชียร์ เป็นกิจกรรมที่สโมสรจัดขึ้นโดยสโมสรจะเป็นเจ้าภาพในการจัดการแข่งขันฟุตบอลระหว่างกลุ่มกองเชียร์กลุ่มต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกของกองเชียร์กลุ่มต่างๆได้เข้ามามีส่วนร่วมกับสโมสร กองเชียร์กลุ่มแมวปีศาจ วัดบูรพ์ก็เป็นกลุ่มหนึ่งที่เข้าร่วมกิจกรรมของสโมสรอยู่เป็นประจำ โดยผู้นำกลุ่มจะเป็นผู้ชักชวนสมาชิกกลุ่มให้เข้าร่วมงาน รวมทั้งนัดหมายให้เดินทางไปร่วมงานพร้อมกัน เพื่อสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มกับสโมสรและกองเชียร์กลุ่มอื่นที่เข้ามาร่วมงานด้วย

กิจกรรมของกลุ่มกองเชียร์ เป็นกิจกรรมที่กลุ่มกองเชียร์ จัดขึ้นเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มโดยจะมีการจัดเป็นกิจกรรมร่วมระหว่างกลุ่มกับชุมชน เช่น การจัดกิจกรรมชวนน้องเล่นบอล เป็นกิจกรรมที่กลุ่มกองเชียร์จะเดินทางไปยังโรงเรียนในต่างอำเภอ เพื่อจัดกิจกรรมเล่นกีฬาร่วมกับน้อง ๆ นักเรียน รวมทั้งมีการแจกอุปกรณ์กีฬาให้กับโรงเรียน ซึ่งกิจกรรมนี้จะเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นประจำในช่วงปิดฤดูกาลแข่งขัน เป็นกิจกรรมที่รวมกองเชียร์กลุ่มต่าง ๆ ของสโมสรเข้าร่วมกิจกรรม โดยสมาชิกในกลุ่มจะร่วมบริจาคเงินและสิ่งของเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม เพื่อเป็นการสร้างโอกาสให้กับเด็กและเยาวชนในชุมชน รวมทั้งเป็นการสร้างความรักความผูกพันระหว่างสมาชิกกลุ่มให้เกิดขึ้น

4) เครื่องมือในการสร้างเครือข่าย

การสร้างเครือข่ายทางสังคมของกองเชียร์กลุ่มแมวปีศาจ วัดบูรพ์ จะใช้กิจกรรมเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรมของกลุ่มให้มีความเหนียวแน่นยิ่งขึ้น กิจกรรมนี้จะเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากกิจกรรมการเชียร์ พบว่ากิจกรรมที่เกิดขึ้นจากกลุ่มกองเชียร์นี้จะเป็นกิจกรรมที่ให้สมาชิกได้มาร่วมเชียร์และทำงานร่วมกัน โดยเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้จุดเด่น คือ การทำกิจกรรมในรูปแบบของครอบครัว สมาชิกในครอบครัวจะเข้ามามีส่วนร่วมกับการทำกิจกรรมของสมาชิกกลุ่มอยู่เสมอ ซึ่งจะช่วยถ่ายทอดวัฒนธรรมของกลุ่มให้คงอยู่กับสมาชิกรุ่นใหม่

นอกจากการใช้กิจกรรมเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรมกลุ่มแล้ว การใช้สื่อสังคมออนไลน์ยังเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ช่วยในการประสานงานด้านกิจกรรมเพื่อให้กองเชียร์กลุ่มแมวปีศาจ วัดบูรพ์ ทำกิจกรรมร่วมกันได้ โดยสื่อสังคมออนไลน์หลักที่สมาชิกลุ่มใช้ในการสื่อสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมทั้งการรับรู้ข่าวสารต่างๆ ของสโมสรได้แก่ เว็บไซต์ www.swatcat-fc.com และ www.swatcat-media.com ที่เป็นเว็บไซต์หลักในการติดต่อสื่อสารของกลุ่มกองเชียร์ นอกจากนี้แล้วทางกลุ่มกองเชียร์ยังมาการใช้ Line กลุ่มและ Facebook เพื่อเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกด้วยเช่นกัน

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า สโมสรฟุตบอลนครราชสีมา มาสด้า เอฟซี ประสบความสำเร็จในการสร้างฐานแฟนคลับที่เข้มแข็ง โดยมีรากฐานสำคัญจากการเป็นสัญลักษณ์ของ “ท้องถิ่นนิยม” (Localism) ทำให้สามารถดึงดูดกลุ่มกองเชียร์ซึ่งเป็นคนในพื้นที่เข้ามาเป็นผู้สนับสนุนหลักได้เป็นจำนวนมากในแต่ละนัดการแข่งขัน ลักษณะเด่นของกองเชียร์กลุ่มนี้คือมีโครงสร้างแบบครอบครัว ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกหลากหลายวัยตั้งแต่ผู้สูงวัยไปจนถึงเด็กและเยาวชน โครงสร้างของกลุ่มกองเชียร์มีจุดเริ่มต้นจากการรวมตัวอย่างไม่เป็นทางการของกลุ่มเพื่อนผู้มีความรักในกีฬาฟุตบอลอยู่เป็นทุนเดิม เมื่อมีสโมสรของท้องถิ่นเกิดขึ้น พวกเขาจึงรวมตัวกันเพื่อสนับสนุนทีมบ้านเกิด แม้จะไม่มีรูปแบบที่เป็นทางการ แต่กลุ่มมีการจัดสรรหน้าที่และผู้รับผิดชอบในส่วนต่าง ๆ เพื่อให้กิจกรรมการเชียร์ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับกลไกการสร้างและรักษาเครือข่ายทางสังคมของกลุ่มกองเชียร์นั้น มีปัจจัยสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1) กิจกรรมในวันแข่งขัน ถือเป็นหัวใจหลักของการสร้างเครือข่าย โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วงเวลา คือ ช่วงก่อนการแข่งขัน เป็นการพบปะสังสรรค์และเตรียมความพร้อม, ช่วงระหว่างการแข่งขันและพักครึ่ง เป็นการแสดงอารมณ์ความรู้สึกและส่งเสียงเชียร์ร่วมกัน และ ช่วงหลังการแข่งขัน เป็นการพูดคุยสรุปผลและนัดหมายกิจกรรมต่อไป

2) กิจกรรมในวันที่ไม่มีการแข่งขัน เป็นส่วนเสริมสร้างความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เช่น กิจกรรมพบปะประจำปีระหว่างสโมสรกับแฟนคลับ และกิจกรรมสาธารณประโยชน์ในนามกลุ่ม เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและตอบแทนสังคม

3) เครื่องมือสื่อสาร กลุ่มกองเชียร์ใช้กิจกรรมต่าง ๆ เป็นเครื่องมือหลักในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก และอาศัยสื่อสังคมออนไลน์ (social media) เช่น Line, Facebook และเว็บไซต์สโมสร เป็นช่องทางสื่อสารและนัดหมายที่มีประสิทธิภาพ

โดยสรุป ความเข้มแข็งของกลุ่มกองเชียร์สโมสรนครราชสีมา มาสด้า เอฟซี มีปัจจัยเกื้อหนุนหลายมิติ ทั้งการที่จังหวัดมีขนาดใหญ่และมีประชากรจำนวนมากซึ่งเอื้อต่อการขยายฐานแฟนคลับ การใช้ชื่อจังหวัดเป็นชื่อสโมสรที่ช่วยปลุกจิตสำนึกรักท้องถิ่น และที่สำคัญที่สุด คือ “วัฒนธรรมการเชียร์แบบครอบครัว” ซึ่งทำให้เกิดความผูกพันข้ามรุ่นและเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมการเชียร์ไปสู่คนรุ่นใหม่อย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยตามแนวทางการศึกษาดังต่อไปนี้

1) โครงสร้างและรูปแบบกลุ่มกองเชียร์สโมสรท้องถิ่น

การศึกษาโครงสร้างกลุ่มกองเชียร์สโมสรท้องถิ่นเป็นกลุ่มกองเชียร์ที่เกิดขึ้นจากคนที่ชื่นชอบกีฬาฟุตบอลทั้งต่างประเทศและในประเทศ ต่อมาเมื่อมีสโมสรท้องถิ่นเกิดขึ้นจึงรวมกลุ่มเพื่อติดตามเชียร์ ส่วนรูปแบบการเกิดขึ้นของกลุ่มกองเชียร์นั้นจะเป็นกลุ่มแบบไม่เป็นทางการโดยจะมีผู้นำเชียร์เป็นผู้ประสานงานหลักของกลุ่มและมีสมาชิกสำคัญเป็นผู้ทำหน้าที่หลักของกลุ่มคล้ายกับการศึกษาของสายชล ปัญญาชิต (2553) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดได้แก่การติดตามฟุตบอลต่างประเทศและการติดตามฟุตบอลไทย การศึกษาของคมกริช บุญเขียว (2559) พบว่ากลุ่ม

กองเชียร์ของสโมสรโอสถสภา เอ็ม 150 สระบุรีเป็นกลุ่มกองเชียร์ที่เกิดจากการรวมตัวกันของพนักงานบริษัทที่ชอบกีฬาฟุตบอล จากภายในองค์กรก่อนที่จะขยายไปสู่ชุมชนภายนอกองค์กร กลุ่มท้องถิ่น โดยเป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นอย่างไม่เป็นทางการแต่จะมีกลุ่มหลักในการเชียร์สโมสรอย่างสม่ำเสมอ และการศึกษาของกุลวิชญ์ สำแดงเดช (2551) แฟนฟุตบอลสโมสรชลบุรี เอฟซี เริ่มต้นจากแฟนบอลกลุ่มเล็ก ๆ จากนั้นแฟนบอลก็มีการจัดการตัวเองโดยไม่พึ่งสโมสร เกิดเป็นแฟนบอลกลุ่มต่าง ๆ ขึ้นมา จนปัจจุบันแฟนบอลมีจำนวนมากและรวมตัวกันมาอย่างยาวนาน ประกอบไปด้วยแฟนบอลหลายกลุ่ม รูปแบบหนึ่ง คือการรวมตัวกันตามถิ่นที่อยู่ โดยจะเรียกเป็น“สาย” เช่น สายศรีราชา สายนาป่า สายพานทอง อีกรูปแบบหนึ่ง คือการรวมตัวกันของแฟนบอลที่มีกิจกรรมทั้งในและนอกสนามร่วมกันเป็นประจำ เช่น กลุ่ม The Sh@rk Power , กลุ่มแฟนชลบุรีเอฟซี เป็นต้น

2) กลไกทางการสร้างเครือข่ายทางสังคมของกลุ่มกองเชียร์สโมสรฟุตบอลท้องถิ่น

การศึกษากลไกทางการสร้างเครือข่ายทางสังคมของกลุ่มกองเชียร์สโมสรฟุตบอลท้องถิ่น เกิดจากการใช้กิจกรรมที่เกิดขึ้นในวันแข่งขัน และกิจกรรมในวันที่ไม่มีการแข่งขัน ที่กลุ่มกองเชียร์ได้ทำร่วมกัน และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เป็นเครื่องมือเพื่อสร้างเครือข่ายทางสังคมของกลุ่มกองเชียร์ สอดคล้องกับการศึกษาของการศึกษาของวิราษ ภูมาศรีและคณะ (2566) ที่พบว่า กลไกลสำคัญในการสร้างเครือข่ายเกิดจากการสร้างการรับรู้ สร้างจิตสำนึก ระบบการตรวจสอบ และเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมทุกภาคส่วนแบบมีส่วนรวมในการตรวจสอบอย่างเป็นระบบ และการศึกษาของ อาจินต์ ทองอยู่คง (2559) ที่กล่าวว่า กิจกรรมที่แฟนบอลทำร่วมกันนั้นไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะการชมฟุตบอลหรือร้องเพลงเชียร์ในสนามร่วมกันเท่านั้น แต่พวกเขามีกิจกรรมร่วมกันจำนวนมากทั้งที่เกี่ยวและไม่เกี่ยวกับฟุตบอล ซึ่งกิจกรรมจำนวนมากที่แฟนบอลทำร่วมกันเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญทำให้เกิดชุมชนแฟนขึ้นมา

3) ความเข้มแข็งของกลุ่มกองเชียร์สโมสรฟุตบอลท้องถิ่น

การวิเคราะห์ความเข้มแข็งของกลุ่มกองเชียร์สโมสรฟุตบอลท้องถิ่น เกิดจากการใช้แนวทางการสร้างสโมสรจากความเป็นท้องถิ่นนิยม (Localism) โดยใช้ฐานกองเชียร์จากในจังหวัดของตนเองหรือพื้นที่ใกล้กับที่ตั้งของสโมสร เพื่อทำให้เกิดความรู้สึกถึงความเป็นสโมสรฟุตบอลที่เป็นตัวแทนของท้องถิ่น ส่งผลทำให้กลุ่มกองเชียร์รู้สึกภาคภูมิใจ เข้าร่วมเชียร์ และให้การสนับสนุนกิจกรรมของสโมสรอย่างเต็มที่สอดคล้องกลับการศึกษาของพระวีระศักดิ์ ศรีอริยะ (2554) ที่พบว่า การเกิดขึ้นของสโมสรฟุตบอลศรีราชา เอฟซี ทำให้ท้องถิ่นมีความ

เข้มแข็ง โดยเด็กนักเรียนเยาวชนชาวศรีราชาหันมาสนใจต่อการกีฬา และเล่นกีฬากันมากขึ้น ด้านประชาชนในชุมชนท้องถิ่นมีความรักใคร่สามัคคีกันดีขึ้น เกิดความนิยมการออกกำลังกาย และเพลิดเพลินกับการเชียร์กีฬาฟุตบอล สอดคล้องการศึกษาของปรายฟ้า นามไพร (2562) ได้ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การเกิดขึ้นของกลุ่มแฟนบอลหญิงที่เรียกตนเองว่า เดอะแม่ยก ที่เป็นแฟนบอลของสโมสรเมืองทอง ยูไนเต็ด ทำให้เกิดการขยายกลุ่มแฟนบอลสโมสรท้องถิ่นจากผู้ชายให้มีกลุ่มผู้หญิงมากขึ้นซึ่งทำให้สโมสรมีกลุ่มกองเชียร์ที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้นด้วย และการศึกษาของปิ่นหทัย คงทอง และ สุวารี นามวงศ์ (2559) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มท่องเที่ยวท้องถิ่นประกอบด้วย 1) การมีจิตสำนึกของประชาชนในฐานะเจ้าบ้านและจิตสำนึกของนักท่องเที่ยว 2) การประสานงานและความร่วมมือ 3) การสนับสนุนของภาครัฐในท้องถิ่น 4) การมีส่วนร่วมของประชาชน และ (5) ภาวะผู้นำชุมชน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า สโมสรฟุตบอลนครราชสีมา มาสด้า เอฟซี ประสบความสำเร็จในการสร้างฐานแฟนคลับที่เข้มแข็ง โดยมีรากฐานสำคัญจากการเป็นสัญลักษณ์ของ “ท้องถิ่นนิยม” (Localism) ทำให้สามารถดึงดูดกลุ่มกองเชียร์ซึ่งเป็นคนในพื้นที่เข้ามาเป็นผู้สนับสนุนหลักได้เป็นจำนวนมากในแต่ละนัดการแข่งขัน ลักษณะเด่นของกองเชียร์กลุ่มนี้คือมีโครงสร้างแบบครอบครัว ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกหลากหลายวัยตั้งแต่ผู้สูงวัยไปจนถึงเด็กและเยาวชน โครงสร้างของกลุ่มกองเชียร์มีจุดเริ่มต้นจากการรวมตัวอย่างไม่เป็นทางการของกลุ่มเพื่อนผู้มีความรักในกีฬาฟุตบอลอยู่เป็นทุนเดิม เมื่อมีสโมสรของท้องถิ่นเกิดขึ้น พวกเขาจึงรวมตัวกันเพื่อสนับสนุนทีมบ้านเกิด แม้จะไม่มีรูปแบบที่เป็นทางการ แต่กลุ่มมีการจัดสรรหน้าที่และผู้รับผิดชอบในส่วนต่าง ๆ เพื่อให้กิจกรรมการเชียร์ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับกลไกการสร้างและรักษาเครือข่ายทางสังคมของกลุ่มกองเชียร์นั้น มีปัจจัยสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) กิจกรรมในวันแข่งขัน ถือเป็นหัวใจหลักของการสร้างเครือข่าย โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วงเวลา คือ ช่วงก่อนการแข่งขัน เป็นการพบปะสังสรรค์และเตรียมความพร้อม, ช่วงระหว่างการแข่งขันและพักครึ่ง เป็นการแสดงอารมณ์ความรู้สึกและส่งเสียงเชียร์ร่วมกัน และ ช่วงหลังการแข่งขัน เป็นการพูดคุยสรุปผลและนัดหมายกิจกรรมต่อไป 2) กิจกรรมในวันที่ไม่มีการแข่งขัน เป็นส่วนเสริมสร้างความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เช่น กิจกรรมพบปะประจำปีระหว่างสโมสรกับแฟนคลับ และกิจกรรมสาธารณประโยชน์ในนาม

กลุ่ม เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและตอบแทนสังคม 3) เครื่องมือสื่อสาร กลุ่มกองเชียร์ใช้กิจกรรมต่าง ๆ เป็นเครื่องมือหลักในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก และอาศัยสื่อสังคมออนไลน์ (social media) เช่น Line, Facebook และเว็บไซต์สโมสร เป็นช่องทางสื่อสารและนัดหมายที่มีประสิทธิภาพ

โดยสรุป ความเข้มแข็งของกลุ่มกองเชียร์สโมสรนครราชสีมา มาสด้า เอฟซี มีปัจจัยเกื้อหนุนหลายมิติ ทั้งการที่จังหวัดมีขนาดใหญ่และมีประชากรจำนวนมากซึ่งเอื้อต่อการขยายฐานแฟนคลับ การใช้ชื่อจังหวัดเป็นชื่อสโมสรที่ช่วยปลุกจิตสำนึกรักท้องถิ่น และที่สำคัญที่สุดคือ “วัฒนธรรมการเชียร์แบบครอบครัว” ซึ่งทำให้เกิดความผูกพันข้ามรุ่นและเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมการเชียร์ไปสู่คนรุ่นใหม่อย่างยั่งยืน **ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้** 1) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับด้านความต้องการของกองกลุ่มกองเชียร์สโมสรท้องถิ่น ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับการก่อตั้งกลุ่ม ในด้านงบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มกองเชียร์ให้มากขึ้น 2) ควรมีการศึกษาความร่วมมือ ระหว่างกลุ่มกองเชียร์ กับทางสโมสร และหน่วยงานท้องถิ่น เพื่อนำไปใช้ในการวางนโยบายในการพัฒนาแผนการดำเนินงานพัฒนาความร่วมมือของสโมสร กับกลุ่มกองเชียร์กลุ่มต่าง ๆ ต่อไป **ข้อเสนอแนะในการวิจัยในอนาคต** 1) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับด้านความต้องการของกองกลุ่มกองเชียร์สโมสรท้องถิ่น ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับการก่อตั้งกลุ่ม ในด้านงบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มกองเชียร์ให้มากขึ้น 2) ควรมีการศึกษาการถ่ายทอดวัฒนธรรมการเชียร์ฟุตบอลที่เกิดขึ้นกับกลุ่มกองเชียร์รุ่นเก่าและรุ่นใหม่ เพื่อให้รู้กระบวนการ วิธีคิด พฤติกรรมการถ่ายทอดวัฒนธรรมของกลุ่มกองเชียร์สำหรับการถ่ายทอดวัฒนธรรมการเชียร์ให้กับกลุ่มกองเชียร์กลุ่มต่าง ๆ ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กุลวิชญ์ สำแดงเดช. (2551). การใช้สื่อเพื่อสร้างและธำรงรักษาอัตลักษณ์ของแฟนสโมสรฟุตบอลจังหวัดชลบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คมกริช บุญเขียว. (2559). กระบวนการสร้างความเข้มแข็งของท้องถิ่น โดยใช้กลยุทธ์กิจกรรมการเชียร์กีฬา. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

ชาลินี สนพลาย. (2561). ท้องถิ่นนิยม ชาตินิยม เรียนรัฐศาสตร์ผ่านลูกกลม ๆ ที่เรียกว่าฟุตบอล. เรียกใช้เมื่อ 12 มีนาคม 2569 จาก https://waymagazine.org

เตชภณ ทองเติม. (2568). วิทยาศาสตร์การกีฬากับการพัฒนาชุมชน จากหลักการสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 6(2), 77-95.

ไทยลีก. (2567). ประวัติไทยลีก. เรียกใช้เมื่อ 12 มีนาคม 2569 จาก https://thaileague.co.th

ปรายฟ้า นามไพร. (2562). แฟนบอลหญิง การบริโภค การร่างสร้าง “ชุมชนของผู้หญิงในพื้นที่ฟุตบอลไทย”. วารสารสังคมศาสตร์, 31(1), 111-134.

ปิ่นหทัย คงทอง และ สุวารี นามวงศ์. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารวิชาการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ, 12(2), 1-32.

ปุณรัตน์ พิพิธกุล, วิรดี เอกรณรงค์ชัย, กรีฑา พรหมเทพ, จักริน ด้วงคำ, ชัยยุทธ สุทธิดี, วันวิสา ป้อมประสิทธิ์, อภิศิษฏ์ เสน่ห์วงศ์ และสหรัฐฯ ศรีพุทธา. (2563). ฟุตบอลแฟนคลับ ศึกษากรณี สโมสรฟุตบอลอุดรธานี เอฟซี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 9(2), 19-33.

พัฒนา กิติอาสา. (2546). ท้องถิ่นนิยม. กรุงเทพมหานคร: กองทุนอินทร์ – สมเพื่อการวิจัยทางมานุษยวิทยา.

พระวีระศักดิ์ ศรีอริยะ. (2554). การเมืองกับการกีฬาในเขตเทศบาลเมืองศรีราชา ศึกษาเฉพาะกรณีสโมสรฟุตบอลศรีราชา. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ภิญญพันธุ์ พจนะลาวัณย์. (2561). จากไทยแลนด์คัพ สู่โปรวินเชียลลีก พลวัตของ “จังหวัดนิยม” และพลังของระบบอุปถัมภ์ในกรฬาฟุตบอลไทย. วารสารสหวิทยาการ วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 15(1), 8-41.

รุ้งนภา ยรรยงเกษมสุข. (2559). โลกาภิวัตน์ท้องถิ่นนิยม กับการโหยหาอดีต Globalization, Localism and Nostalgia. วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา, 2(2), 1-15.

วิราษ ภูมาศรี, วินิจ ผาเจริญ และรัตนาภรณ์ ประพันธ์รัตน์. (2566). การสร้างเครือข่ายความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่. วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์, 6(1), 20-34.

สายชล ปัญญาชิต. (2553). วัฒนธรรมเยาวชนใน สนาม ของกีฬา การรวมกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด. วารสารสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 22(1), 616-190.

สุธีรา คณะธรรม. (2566). การประกอบสร้างประวัติศาสตร์ความเป็นคนน่านในยุคโลกาภิวัตน์ผ่านประเพณีการแข่งเรือยาว. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 17(1), 117-131.

เสรี พงศ์พิศ. (2551). แนวคิดแนวปฏิบัติพัฒนาท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: พลังปัญญา.

สมพันธ์ เตชะอธิก. (2537). ศักยภาพและเครือข่ายผู้นำชาวบ้าน. สถาบันวิจัยและพัฒนา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อาจินต์ ทองอยู่คง. (2559). เขตปกครองพิเศษคลองเตย ความเป็นย่าน ความเป็นชาย และการสร้างชุมชนใหม่ ผ่านการบริโภคฟุตบอลของแฟนการท่าเรือ เอฟซี. วารสารสังคมศาสตร์, 28(1), 51- 84.

Rocca, M. (2024). Hyper-localism. https://www.wgsn.com/insight/article/94261